

og den blev yderligere bestyrket ved at tale med flere Embedsmænd, som rigtignok modsagde mig i saa Henseende, at det vilde være heldigere, om Flytningen skete saaledes, at vi i Stedet for at have Centralværkstederne i Kjøbenhavn fik dem f. Eks. i Roskilde. Jeg er sikker paa, at den ærede Minister vil svare mig, at det er aldeles urimeligt at gaa til Roskilde, jeg ved det, for det er sagt mig tidligere, at det eneste fornuftige er at blive i Kjøbenhavn, fordi vi der have Jorden ved Kalvebod-Strand gratis. Jeg synes dog ikke, at den Jord er absolut gratis. I Bemærkningerne staar, at Jordarbejdet, Kystsikring, Vejanlæg og Hegn vil koste 297,000 Kr., og det kan ingenlunde kaldes gratis. Det er tværtimod meget dyrt, og jeg er overbevist om, at Jorden bliver os langt, langt billigere ved Roskilde end her. Og om Jorden ikke er værdifuld nu, saa er der ingen Tvivl om, som det ærede Medlem bemærkede før, at den vil blive meget værdifuld, idet Jord, i og nær ved Kjøbenhavn altid vil blive meget kostbar. Selv om Jorden ikke vilde være billigere i Roskilde, er der ikke Tvivl om, at Arbejderne, Funktionærerne og alle de, der høre til saadanne Centralværksteder, ville faa langt billigere Forhold at leve under, f. Eks. i Roskilde end i Kjøbenhavn. — Det forekommer mig, at det i det hele taget vilde være heldigt, hvis vi kom ind paa den Vej at føre den Slags Anstalter som Værksteder og lignende noget bort fra Kjøbenhavn og ud i Provinserne. Det var sundere for Arbejderne næsten i alle Forhold, men jeg maa tilstaa, at jeg er ikke saa naiv, at jeg tror, at det bliver til noget. Jeg siger det ikke netop lige over for Jærnbanevæsenet, men der er i Statsforholdene i det hele en lille Klike i Kjøbenhavn, som forstaar at sætte sin Vilje temmelig godt igennem, og de forstaa at gøre det klart, at det er aldeles umuligt at opholde sig andre Steder end i Kjøbenhavn. Jeg tror altsaa ikke, at det vil blive let, men naar den ærede Minister vil noget, saa er han jo heller ikke bange for at gennemføre det, og det skulde glæde mig, hvis den ærede Minister havde en lignende Tro som jeg, at det vilde være heldigt og billigt for Staten, om vi kom noget uden for Kjøbenhavn og f. Eks. anlagde Værkstederne i Roskilde, som jeg for øvrigt kun nævner som et Sted, jeg antager kunde være heldigt.

Angaaende Dobbeltsporet skal jeg aldeles ikke udtale mig, jeg forstaar det ikke, og kender ikke dertil, men jeg er ganske overbevist om, at det er rigtigt. — Med

Hensyn til Indretningen af Stationsbygningerne skal jeg dog tillade mig at fremkomme med nogle enkelte Bemærkninger, idet jeg antager, at man ogsaa der kan spare ikke saa lidt. Jeg har en Følelse af, at det er muligt, naar jeg ser paa de Stationsbygninger, der ere byggede andre Steder, der forekommer det mig nemlig, at man har anvendt i den Grad urimelige Summer, at jeg tror, at man baade nu og i Fremtiden maa kunne gøre det for betydelig mindre, end man plejer at anvende i saa Henseende. Det forekommer mig ganske naturligt, naar en stor og rig By som Kjøbenhavn vil bygge sig et Raadhus, at den da gør det saa skønt som mulig og anvender saa megen Kunst derpaa som muligt. Det forekommer mig ogsaa naturligt, at naar Staten vilde bygge et Kunstmuseum, at den da gjorde, hvad den kunde — jeg vil ikke sige, den har været heldig i sine Bestræbelser — for at faa en saa god Museumsbygning som mulig. Det forekommer mig ogsaa at være en Skandale, at vi stadig lade Kristiansborg Slot ligge hen som en Ruin, særlig naar der anvendes saa umaadelige Summer paa anden Vis, baade til Luksus og til Forhold, som man ikke er sikker paa kunne betale sig. Men det forekommer mig ganske urimeligt, at anvende saa store Summer paa den kunstneriske Udsmykning af noget, der i sig selv er saa lidt æstetisk som Stationsbygninger. Ude paa Landet gør sig tit noget lignende gældende; der falde Folk ogsaa undertiden paa at ville give egentlige Brugsbygninger et Omfang og et Udstyr, som forekommer mig urimeligt. Det forekommer mig langt fra urimeligt, at en Rigmand har Lyst til at bygge sig en køn Bolig, eller at en Herregaard ønsker at gøre sin Herregaard saa smuk som muligt og anvender al Kunst enten for at føre den tilbage til den oprindelige Skikkelse eller for at udstyre den smukt. Men ganske umaadelig urimeligt forekommer det mig, hvad meget tit sker, at man kunstnerisk vil udsmykke f. Eks. Svinehuse. Det er ganske urimeligt at udstyre Kostalde, Lader og Grisehuse kunstnerisk, thi man kan lave et Svinehus saa smukt, man vil, saa bliver der en ilde Lugt, det bliver griset, og det maa blive ækelt. Det kan ikke nægtes, at noget lignende er Tilfældet med Jærnbanebygninger. En Stationsbygning er i sig selv ækel, der maa lugte stygt, den maa være snævset paa Grund af Kulstøv og Røg, den maa nødvendigvis have Ækelhedens Præg over sig. Det forekommer mig utrolig urimeligt at ville anvende